

TEXTOVÁ ČÁST

Obnova Jiráskova náměstí a klášterní zahrady v Plzni

Anotace

Hlavním konceptem je hierarchizace prostor a definování charakteru pro jednotlivá řešená místa. Prostor před kostelem a klášterem má být podle našeho názoru těžištěm celého území. Z důvodu využití pro různé aktivity navrhujeme plochu rozčlenit na jednotlivá pole – pomyslné „koberce“, které svým výtvarným pojetím napoví, co od nich očekávat. Postupně tak můžeme projít přes gobelín před kostelem, vymezenou plochu s tržištěm, ubrus s kavárnou a posezením, mlatové petangové hřiště nebo koberce s dětskými hřišti. Vše doplňujeme ještě o plochy, kam situujeme posezení s lavičkami. Celý prostor náměstí tak získává jasně definovaná místa, a přitom je možné kdekoliv projít. Rastr nových stromů stmeluje různorodé motivy koberců, vytváří jasný řád a v letních měsících příjemné pobytové prostředí. Jsou zde navrženy dva druhy stromů – jinany a jasany. Jinany tvoří vnitřní rastr náměstí, zatímco jasany ho lemují kolem obvodu i kolem klášterní zahrady. Vnitřní prostor klášterní zahrady ponecháváme zhruba tak, jak ho známe dnes s tím, že ho doplňujeme o nové plochy určené plodinám.

Dnešní stav

Stávající stav Jiráskova náměstí i přilehlého řešeného území představuje řadu rozdílných prostor s nejasným výrazem. Náměstí před kostelem je spíše parkovací plochou s pruhy zeleně. Dnešní stav bohužel ničím nepřipomíná původní velkorysé náměstí s parkovou úpravou. Zadní část u bývalé točny je převážně parkovací plochou se zbytky travnatých ploch. Veřejné plochy před školou také nevytváří jasný nástupní prostor. Charakter zadaných prostor k řešení Jiráskova náměstí na nás nepůsobí jednotně, a proto také neuvažujeme o jednom gestu nebo konceptu. Domníváme se, že smyslem by naopak mělo být rozlišení různých charakterů prostor a nastavení hierarchie jednotlivých míst i s ohledem na jejich důležitost.

Vymezení Jiráskova náměstí a charakter jednotlivých prostor

Vzhledem k tomu, že přímo do prostoru Jiráskova náměstí vstupuje solitérní panelový dům, který by ale neměl hrát důležitou roli, pokoušíme se tento objekt začlenit do bloku a navázat tak na okolní blokovou zástavbu. Obdobně se snažíme řešit i protilehlou stranu s půlkruhovým prostorem, kde byla původně konečná zastávka trolejbusů. I zde navrhujeme dostavbu bloku, ale ve formě řadových domů, které zakončí podobnou zástavbu zahradní čtvrti. Celková velikost Jiráskova náměstí se nám tedy zmenšuje. Je složena ze dvou částí. Tou první je samotné náměstí před kostelem a klášterem, které má být podle našeho názoru hlavním těžištěm celé čtvrti, druhou pak klidnější část klášterní zahrady za stávajícím plotem.

Naši snahou je především lépe ukotvit prostor Jiráskova náměstí jeho jasným vymezením v urbanistické struktuře městské části a definovat charakter dalších prostor. Prostor před školou tvoří samostatnou část, která má mít svůj vlastní charakter, a nemá být podle našeho názoru spojena přímo s Jiráskovým náměstím. Stejně tak by měla mít svůj jasný charakter další řešená místa, jako je okolí Plzenecké ulice, dvůr školy, nebo areál TJ Sokol.

Jiráskovo náměstí

Prostor před kostelem a klášterem má být podle našeho názoru těžištěm celého území. Z toho důvodu rušíme obě příčné komunikace a vytváříme jednu celistvou plochu, která může daleko lépe plnit potřebné aktivity v daném místě. Domníváme se, že by se v tomto prostoru měla objevit funkce kavárny, která přispěje k oživení a vytvoří samozřejmý bod setkávání s možností posezení. Ideálně by bylo vhodné uvažovat o celoročním provozu, ale je možné, i z důvodu omezených financí, přemýšlet pouze o sezónním využití. Vzhledem k tomu, že se po celém obvodu náměstí nenachází téměř žádná občanská vybavenost, si nedokážeme představit, že by takto významný prostor mohl fungovat bez kavárny. Prostor Jiráskova náměstí by měl mít v rámci hierarchie jednoznačně primární význam. Z důvodu využití pro různé aktivity, navrhujeme plochu rozčlenit na jednotlivá pole – pomyslné „koberce“, která svým výtvarným pojetím napoví, co od nich očekávat. Postupně tak můžeme projít přes gobelín před kostelem, vymezenou plochu s tržištěm, ubrus s kavárnou a posezením, mlatové petangové hřiště nebo koberce s dětskými hřišti. Vše doplňujeme ještě o plochy, kam situujeme posezení s lavičkami. Celý prostor náměstí tak získává jasně definovaná místa a přitom je možné kdekoliv projít. Z estetického hlediska uvažujeme povrch ve škálách okrové barvy, kdy většina plochy bude pojednána umělým mlatem, který umožňuje vsakování vody – terraway. Rastr nových stromů stmeluje různorodé motivy koberců, vytváří jasný řád a v letních měsících

příjemné pobytové prostředí. Návrh osázení Jiráskova náměstí přináší do prostoru především novou energii, více světla a celkově klidné prostředí, vybízející k trávení volného času, odpočinku, ale i rozmanitým aktivitám. Stromy, navržené do pravidelného rastru, jasně vymezují prostor náměstí, vnášejí do něj harmonii a dávají mu jednotný a ucelený vzhled. Jsou zde navrženy dva druhy stromů – jinany a jasan. Jinany tvoří vnitřní rastr náměstí, zatímco jasan ho lemují kolem obvodu i kolem klášterní zahrady. Tyto dva druhy mají rozdílnou texturu, budou proto mezi sebou tvořit v průběhu vegetace zajímavý kontrast. V podzimním, období nastane výrazná a velmi efektní hra barev, kdy se jinany promění do výrazně žluté barvy, zatímco okraj náměstí z jasanů bude zbarven do karmínově červené až vínové barvy. Oba zvolené druhy dobře snášejí městské prostředí, hutnění i zasolení. Jinany mohou navíc svou zvláštností a bizarním vzhledem výrazně určovat charakter náměstí. Stromy po obvodu celého náměstí propojí klášterní zahradu s Jiráskovým náměstím.

Klášterní zahrada

Vnitřní prostor klášterní zahrady za zdí ponecháváme zhruba, tak jak ho známe dnes, s tím, že ho doplňujeme o nové plochy určené plodinám. Koncepce řešení klášterní zahrady nepřímo navazuje na „patchwork“ provedení prostoru Jiráskova náměstí, ale zároveň také na původní, záhonové dělení zahrady. Celkový řád zde určují řady ovocných stromů doprovázené pravidelně sekanými travnatými cestami, které dělí zahradu na jednotlivé sektory. V jednotlivých sektorech se nacházejí různé funkční plochy zjednodušeně nazvané: rajský dvůr, ovocný sad, hřiště na beach volejbal, travnaté hřiště, pobytová travnatá plocha a dvě plochy školní zahrady. Klasický rajský dvůr tento klášter neměl, ale tímto názvem nově označujeme prostor nejbližší klášteru, který je určen především k odpočinku a rozjímání jeho uživatelů. Je oddělen od zbytku zahrady neprůhlednou tisovou stěnou s brankou, a slouží výhradně k soukromým účelům kláštera, na rozdíl od zbytku zahrady, která bude řízeně zpřístupněna veřejnosti. Hlavním prvkem je soustava obdélníkových záhonů z nízké stříhaných buxusových plůtků, obklopujících bylinkové a květinové záhony. Ty se soustřeďují kolem studny, jsou mezi nimi nepravidelně umístěny průchody z mlátových cest a zálivy s lavičkami. Tři ovocné stromy budou poskytovat mimo jiné možnost posezení na lavičce v jejich stínu. Podél osluněných zdí je navržena konstrukce s vinnou révou. V části je také ponechán menší pobytový trávník. Na soukromou část navazuje ovocný sad z různých odrůd jabloní, který může sloužit ke komunitním aktivitám, jako jsou například moštové slavnosti apod. Ovocné stromy vždy patřily do klášterních zahrad, a kromě očekávání plodů, lákají také krásou květů, jsou důležité pro včely, a celkově dávají místu domácí charakter. V dalších částech zahrady se nachází kromě beach volejbalového hřiště a travnatého hřiště také slunná pobytová travnatá plocha, která může sloužit k různým aktivitám, hrám, piknikům a odpočinku. V nejbližší části zahrady od kláštera jsou umístěny dvě plochy určené pro školní zahradu. Na menší z nich jsou navrženy skořápkové dřeviny, na větší pak školní záhonky, o které se budou děti moci starat. Kolem celé zahrady jsou rozmístěny lavičky, které mohou být případně vyrobeny z kmenů pokácených stromů.

Bývalá trolejbusová točna

Na bývalé konečné zastávce trolejbusů navrhujeme dostavbu bloku, ve formě řadových domů, které zakončí zástavbu zahradní čtvrti. Domníváme se, že by tento veřejný prostor neměl konkurovat Jiráskovu náměstí, a proto by bylo vhodné uvažovat o možné parcelaci a případné dostavbě. Jsme si vědomi toho, že toto předkládané řešení nemusí být v krátké době realizováno, a proto by bylo možné vytvořit v první fázi pouze komunikace s chodníky a vnitřní půlkruhovou plochu zatím ponechat travnatou.

Předprostor školy

Místo před školou je samostatnou částí, které má mít svůj vlastní charakter, a nemá být podle našeho názoru spojeno přímo s Jiráskovým náměstím. Tento prostor dnes nepřináší žádnou možnost k větším aktivitám. Navrhujeme proto doplnit tuto plochu o kruhový, zapuštěný amfiteátr, který by mohl být z jedné poloviny využíván i jako skatepark a stal by se tak více neformálním těžištěm aktivit studentů, ale i více samozřejmou součástí veřejného prostoru před školou.

Podélné ulice Jiráskova náměstí

Podélné ulice mají podle nás umožnit pomalý průjezd vozidel i kol, stejně tak zde navrhujeme kolmá i podélná parkovací stání po obou stranách vozovky. Celý obvod náměstí je lemován jasanem, které navrhujeme umístit mezi parkovací stání. Na povrch vozovky chceme maximálně využít stávající dlažbu a chybějící část doplnit. Charakter těchto ulic by měl navazovat na okolní ulice.

Okolí Plzeňské ulice

Domníváme se, že by bylo vhodné začlenit solitérní panelový dům do urbanistické struktury města a tím vytvořit přirozený profil Plzeňské ulice i v místě dnešního Jiráskova náměstí. Stejně, jako v podélných ulicích Jiráskova náměstí uvažujeme s výsadbou stromů a použitím starší dlažby na vozovku.

Areál dvora školy

Školní dvůr může studentům poskytovat možnost tvůrčí aktivity i v dnešní podobě. Zásadní změna zde vlastně nemusí nastat. Důležité je ale propojení s areálem FJ Sokol a možnost využití hřiště pro sportovní aktivity školy.

Areál TJ Sokol

Prostor u sokolovny za školou je dnes nešťastně přepažen novým objektem kuželny. Domníváme se, že by bylo vhodné do budoucna uvažovat s možností využití tohoto prostoru pro hřiště, které může využívat i škola, a zároveň se pokusit i o větší přímé propojení. V našem návrhu uvažujeme umístit pod navrhované hřiště polozapuštěný jednopodlažní parking, který by mohl dobře zajistit parkovací kapacity v této oblasti.

Celková koncepce dopravy

1. Hlavním motivem dopravního řešení bylo vytvoření dostatečné kapacity parkovacích stání i při zrušení parkování automobilů ve vnitřním prostoru náměstí.

2. Druhým hlavním motivem bylo v maximální míře ponechat „svobodný“ pohyb automobilů, cyklistů a pěších v prostoru náměstí při respektování již připravovaných změn dopravního režimu zároveň se zvýšením bezpečnosti provozu zejména ve vazbě na školu.

Ad 1) Rozmístění parkovacích stání je navrženo podél ulic, lemujících Jiráskovo náměstí. Šířka uličního profilu umožňuje umístění kolmých parkovacích stání po vnitřním obvodu náměstí s tím, že šířka parkovacích stání vychází ze současného rozmístění stromů. Toto rozmístění umožňuje vložení dvou širokých parkovacích stání (šířka 2,8m) při zachování dostatečného prostoru pro stromy a zároveň umožňuje zúžení vozovky na 4,75 – 5,5m. Délka kolmých parkovacích stání je 4,5m s předpokladem přesahu do odvodňovacího pruhu „vnitřních“ chodníků.

Po obvodu jsou rozmístěna podélná parkovací stání tak, že jsou respektovány stávající vjezdy do objektů. Šířka komunikace umožňuje jejich kratší délku 5,75m za předpokladu couvání. Z důvodu bezpečnosti jsou vynechána parkovací stání v předprostoru školy směrem do náměstí. Parkovací stání pro mateřskou školu se předpokládají v ulici Habrmanově, parkovací stání pro školu se předpokládají v ulici Klášterní. Celkový počet parkovacích stání v prostoru náměstí je 198.

Výhledově je navržena možnost umístění polozapuštěného, jednopodlažního parkingu v areálu Sokola s kapacitou cca 60 stání, na jehož střeše by bylo umístěno víceúčelové hřiště s umělým povrchem. Toto hřiště by mělo sloužit rovněž pro potřeby školy. Příjezd ke garážím je rampou na jižní straně, připojenou na ulici Jugoslávskou.

Ad 2) Dopravní režim vychází z předpokladu zachování připravovaných změn v území jižně a jihozápadně od náměstí. Upraven je jednosměrný pohyb v ulici Habrmanově a ulici Klášterní. Toto řešení umožňuje zejména zjednodušení pohybů v křižovatce těchto ulic s ulicí Slovanskou a spolu se zjednosměrněním průjezdu před hlavním vstupem do školy umožňuje jednosměrný průjezd kolem bloku školy a Sokola. Jednosměrný provoz spolu s rozšířením zvýšené křižovatkové plochy zvyšuje bezpečnost v tomto exponovaném prostoru. Nová jednosměrná komunikace je navržena na severní straně náměstí (jižně od panelového domu). Jednosměrné uspořádání ulic je navrženo rovněž na jižní straně areálu kláštera, které umožňuje všechny pohyby, ale zároveň omezuje průjezd do obytného území ulic Kyjevská a Lužická. V ostatních ulicích po obvodu náměstí je navržen obousměrný provoz. Toto řešení umožňuje relativně svobodný pohyb automobilů, ale hlavní směr objezdu náměstí je možný pouze jednosměrně po směru hodinových ručiček, což snižuje ve výsledku pohyb aut v prostoru náměstí. Pro zvýšení bezpečnosti, zejména chodců, jsou křižovatky ulic připojovaných do náměstí, navrženy obdobně jako v navrhované úpravě ulice Plzeňské, tzn. se zvýšenou plochou křižovatky.

Pohyb cyklistů se uvažuje obousměrný i v jednosměrných úsecích ulic. Rovněž se předpokládá obousměrný pohyb cyklistů na spojnici Tábořská – Farského, která propojuje území na areál škol a sportovní areál na severovýchodní straně a území kolem řeky Radbuzy na západní straně. Pro cyklisty jsou navrženy stojany na kola v prostoru školy a v prostoru náměstí severně od kláštera. Ke zvýšení bezpečnosti chodců přispěje zejména zvýšení ploch křižovatek. Uspořádání

náměstí umožňuje pohyb chodců ve všech směrech. Hlavní důraz je kladen zejména na předprostor školy, kde je uvažována přímá pěší vazba na klášterní zahradu.

Celková koncepce nakládání s vodou

- obnova veřejných kanalizačních stok a veřejných vodovodních řadů v požadovaném rozsahu, včetně veřejných částí přípojek. Obnova bude spočívat ve výměně stávajícího potrubí za nové, ideálně ve stejné trase a stejné dimenzi. Materiál bude dle městských standardů.

- zkapacitnění kanalizačního sběrače na Jiráskově náměstí. Dle zadání je předmětný kanalizační sběrač hydraulicky přetížen, což se projevuje zpětným vzdutím odpadní vody do objektů kláštera, školy i okolních domů. Změna dimenze bude na základě předané informace z Generelu Odvodnění města Plzeň od správce kanalizace nebo majitele kanalizace.

- změna nakládání s dešťovými vodami v areálu Kláštera dominikánů a Kostela Panny Marie Růžencové. Prioritním zájmem je dešťové vody ze střech výše zmíněných objektů jímat do podzemní nádrže a vody využívat jako zdroj užitkové vody pro ruční závlahu zeleně v zahradě Kláštera. Dešťové vody budou využívány z těch částí střech, které jsou orientovány do zahrady a dešťové svody končí v zahradě, nebo bude snadné je do zahrady nasměrovat. Předpokládaná využitelná plocha střech je 1.150 m². Obvyklý návrh velikosti nádrže je jímat polovinu měsíčního úhrnu vodného měsíce (červen, červenec), což pro Plzeňský kraj je polovina ze 76mm tj. 38 mm. Pro plochu 1.150 m² je objem 44 m³. Dešťové vody budou využívány především pro závlahu školních pozemků a pro občasnou závlahu části zahrady. Z tohoto důvodu navrhujeme objem snížit o více jak čtvrtinu tj. na výsledných 30 m³. Závlaha bude ruční, na zahradě budou zvolena místa pro umístění plastových šachtic pro napojení hadice (plastová šachta s rychlospojkou na hadici). K těmto šachtám bude zaveden závlahový vodovod v hloubce cca 30 cm, který bude na zimu vypouštěn. Nádrž může být plastová nebo prefabrikovaná železobetonová. Do nádrže bude zaústěna areálová dešťová kanalizace od svislých dešťových svodů. Před nádrží bude osazena filtrační šachta. V nádrži bude osazeno kalové čerpadlo, které bude vodu čerpat k odběrným místům viz. výše. Čerpadlo může být osazeno ve dvojici tak, aby se v chodu střídala, a v případě výpadku začne čerpat pouze funkční čerpadlo. Ovládání bude plováky, včetně chybových hlášení. Z nádrže bude přepad do vsakovací galerie, velikost bude dle hydrogeologických parametrů zemin. V případě omezené schopnosti vsakování bude ze vsakovací galerie zřízena dešťová kanalizační přípojka pro přebytečné dešťové vody.

- změna nakládání s dešťovými vodami v místě nově budovaného náměstí Soutěžní návrh řeší v místě před kostelem novou zpevněnou plochu, kde budou vysázeny stromy. V současné době je tato plocha odvodněna do uličních vpustí a dále do kanalizace. Tato plocha je navržena z propustných materiálů, skladba uložení bude navržena tak aby docházelo z této plochy ke vsakování. Plocha náměstí je cca 6.500 m², což například pro intenzitu srážky 160 l/s ha je odtok 104 l/s. Tento odtok bude vsakován, tj. kanalizaci bude hydraulicky „ulehčeno“.

- nedílnou součástí celkové koncepce je rovněž otázka odvodnění ploch komunikací a chodníků tak, aby se v souladu s vodním zákonem snížil odtok dešťových vod. Odvodnění chodníků na vnitřní straně náměstí je navrženo do žlabů, umístěných mezi chodníkem a parkovacími stáními tak, že je umožněn odtok vody ke stromům mezi stáními. Přebytečná voda je svedena do vpustí a stejně jako dešťová voda z vnitřní strany komunikací je svedena do vsakovacích, zaštěrkovaných rýh, umístěných mezi stromy v prostoru náměstí. Přebytečná voda bude svedena drenáží do dešťové kanalizace.

Etapizace

I. etapa: Jiráskovo náměstí s podélnými ulicemi, klášterní zahrada

II. etapa: předprostor školy

III. etapa: dostavba bloku u Plzenecké ulice a bývalé točny

IV. etapa: areál TJ Sokol a dvůr školy